

Drammen, 5. januar 2018

Til Kirkerådet

Styret i stiftelsen *KIFO Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning* er kjent med at Kirkerådet i sitt møte 7. - 8. desember 2017 vedtok å be KIFOs styre om en vurdering av saken KR 60/17 *Vurdering av det årlige tilskuddet til KIFO*, innen 5. januar 2018. KIFO har ikke mottatt noen formell forespørsel om en slik vurdering, men imøtekommer gjerne ønsket.

Hva vi forstår som *saken*

Kirkemøtet 2017 ba Kirkerådet utrede konsekvensene av kutt i tilskuddet til stiftelsen KIFO og vurdere redusert støtte fra budsjettåret 2018. KIFOs styre forstår Kirkemøtets behov for en kritisk vurdering av Den norske kirkes samlede ressurser og hvordan disse blir fordelt og brukt. Etter at statstilskuddet til KIFO inngår i rammetilskuddet til Den norske kirke, er det de kirkelige organenes ansvar å forvalte også denne delen av statens overføringer til kirkelige formål.

KIFO er vel kjent med at Den norske kirke må omstille seg og prioritere. KIFO er derfor innforstått med at også pengene som brukes til å virkeliggjøre KIFOs formål, vil måtte vurderes nøye. Vi håper imidlertid at Kirkemøtet vil ta seg tid til å vurdere verdien av formålet og graden av måloppnåelse før det trekker konklusjoner i en budsjettsak.

Vi kan ikke se at det behovet for utredninger og forskningsbasert kunnskap om kirke, religion og livssyn som kirken beskrev da KIFO ble opprettet, er blitt mindre, snarere tvert imot. Spørsmålene synes snarere å være hvordan KIFO også i framtiden skal kunne virkeliggjøre sitt formål og hvorvidt hovedstifteren, Den norske kirke, fortsatt ser seg tjent med at formålet blir realisert.

KIFO ser her fram til å samarbeide med Kirkerådet for å få fram et best mulig opplyst beslutningsunderlag. Dette er i tråd med ambisjoner og utfordringer som KIFOs styre peker på i [Strategisk plan 2017-2019](#), som vi kommer tilbake til under.

Behandlingen av *saken* og Kirkerådets signaler

KIFOs styre og stab fulgte Kirkerådets drøfting av saken i møtet 8. desember. Styret legger derfor denne drøftingen til grunn i dette brevet. Som det går fram av sakspapiret til saken KR 60/17 og KIFOs notat som fulgte saken, vil et kutt i tilskuddet til KIFO ha stor betydning for KIFOs mulighet til å virkeliggjøre formålet sitt – i ytterste konsekvens, KIFOs eksistens.

I drøftingen hørte vi ingen uttalt vilje til å kutte i grunnbevilgningen til KIFO. Vi tolker dette slik at Kirkerådet ikke vil anbefale Kirkemøtet å endre KIFOs rammebetingelser uten en grundigere vurdering av behov og muligheter. Vi mottok signaler om at nye tider vil kunne kreve omstilling også for KIFO og vi hørte uttalt at Kirkerådet legger vekt på at KIFO må få tid til slik omstilling.

KIFOs styre vil ikke legge skjul på at Kirkemøtets bestilling til Kirkerådet i seg selv har vært en belastning for KIFOs virksomhet og fortsatte eksistens. Signalet som er sendt fra KIFOs hovedstifter, har skapt usikkerhet om KIFOs framtid. Vi er derfor glade for Kirkerådets ansvarlighet og vilje til ikke å trekke forhastede slutninger. Stiftelsen KIFO ble opprettet av Kirkemøtet, og vi tror Den norske kirke vil være tjent med at *saken* ikke behandles som en budsjettsak uten at kirkens forsknings- og utredningsbehov er tydeligere kartlagt og KIFOs evne til å imøtekomme disse er vurdert og drøftet.

For å bidra til å kartlegge mulighetsbetingelsene, vurderer styret å få foretatt en nærmere utredning og vurdering av KIFO.

Vi er glade for den anerkjennelsen av KIFOs arbeid som ble uttrykt i Kirkerådets møte. Vi merket oss at en fant stiftelsens formål vel ivaretatt, at fotavtrykkene etter KIFO er tydelige og at strategien bak Kirkemøtets opprettelse av stiftelsen ble karakterisert som vellykket. Vi merket oss også at styret oppfordres til å vurdere stiftelsens organisasjonsmodell og mulighet for styrking av det finansielle grunnlaget.

KIFOs styre ser på spørsmålene som *saken* har reist, som en anledning til utvikling og konsolidering. Ved utarbeidelsen av Strategisk plan 2017-2019 var KIFOs styre særlig oppmerksom på endringene i tros- og livssynspolitikken generelt og Den norske kirke spesielt. I tillegg var styret klar over at forvaltningsreformen gjorde KIFO mer avhengig av Kirkemøtet/Kirkerådet, noe Kirkemøtets vedtak 2017 demonstrerer. Strategisk plan 2017-2019 adresserer derfor flere av de utfordringene styret nå ser aktualisert i *saken*. Vi vil derfor kort peke på noen av disse:

Kort om KIFOs strategi og planer, jf. [Strategisk plan 2017-2019](#)

I KIFOs strategiske plan for 2017-2019 sier styret at «KIFO må kritisk vurdere endringene i relasjonen KIFO-Kirkerådet/Den norske kirke i forhold til forskningens uavhengighet og stiftelsens økonomiske bæreevne. KIFO må også analysere sin egen plassering i et nytt religionspolitisk landskap» (jf. Strategisk plan, pkt. 1.4).

KIFO er en privat stiftelse og som sådan selveiende og uavhengig. Stiftelsesstyrets oppgave er å se til at stiftelsens formål realiseres. Formålet har vært det samme siden stiftelsen ble opprettet:

- Å drive og stimulere til forskning om kirke, religion og livssyn i samfunnet
- Å drive utrednings- og utviklingsarbeid i det samme fagområdet
- Å formidle forskning og forskningsresultater til brukerne; til menighetene, til samfunnet og til den offentlige debatten

Det er styrets oppfatning av formålet er blitt lojalt fulgt opp av KIFOs forskere, som har virkeliggjort formålet med faglig dyktighet og stort engasjement. En stabil grunnbevilgning har gjort dette mulig.

Øvrig inntjening svinger naturlig, men har gjennom årene utgjort om lag 25% av omsetningen i gjennomsnitt, dette gjelder også de siste fem årene. Mesteparten av de eksternt finansierte oppdragene har vært utført for Kirkerådet og departementet. KIFOs styre registrerer at disse etter en reformfase, nå utlyser færre oppdrag. KIFO må derfor søke eksterne forskningsmidler andre steder. Vi antar imidlertid at både staten og kirken også i tiden som kommer vil se behov for forskning og utredning på religions- og livssynsfeltet, som KIFO vil kunne møte. KIFO vil selv ta initiativ til å peke på og foreslå slike.

KIFOs grunnfinansiering

Det har aldri vært noen uttalt forventning til KIFO at instituttet skal gjøre seg uavhengig av grunnfinansieringen. KIFOs stiftere visste at det ville koste penger å realisere KIFOs formål. Etter hvert sa staten seg enig og bevilget penger over statsbudsjettet. Det har heller ikke vært et mål for KIFO å gjøre seg uavhengig av grunnfinansieringen, i og med at det har vært i bevilgende myndigheters interesse at formålet ble realisert. KIFO har snarere sett det som sin oppgave å få mest mulig ut av grunnfinansieringen.

Grunnfinansieringen fra staten over kirkebudsjettet har forpliktet KIFO på et samfunnsoppdrag nært knyttet til den offentlig finansierte folkekirken. Dersom denne faller bort, vil det få konsekvenser for KIFOs forskningsprofil og prioriteringer. KIFO søker forskningsfinansiering, samarbeid og oppdrag der de er å finne.

KIFOs styre håper Den norske kirke også i framtiden vil se seg tjent med å bidra til KIFOs formål. Styret vil imidlertid ta initiativ til å drøfte og eventuelt utrede ulike modeller for et slikt bidrag. Kontraktfestede rammeavtaler er eksempelvis en kjent modell fra instituttsektoren, som gir langsiktighet og forutsigbarhet for alle parter.

Finansiering og faglig profil

I samtalene med Kirkerådet vil det for styret være viktig å få en felles forståelse for at KIFOs mulighet til å skaffe forskningsfinansiering og oppdrag fra andre kilder, forutsetter faglig legitimitet og bredde i forskningsinteresser og faglig profil. Dersom KIFO framstår eksklusivt orientert mot Den norske kirkes umiddelbare behov, svekkes disse mulighetene.

KIFOs styre tror Den norske kirke er tjent med et KIFO som betrakter, analyserer og forstår kirken i sin samfunnsmessige kontekst. KIFO skal imidlertid alltid ha forskere som kjenner og forstår Den norske kirke godt, og vi trenger god kontakt med Kirkerådet for å få nødvendig innsikt i hva kirken ser av forskningsbehov framover. Vi viser for øvrig til satsingsområder for inneværende planperiode i Strategisk plan pkt. 3.

KIFOs organisering

Tendensen i universitets- og høyskolesektoren har de siste årene vært fusjon til større enheter. Også flere forskningsinstitutter er fusjonert med større utdanningsinstitusjoner. Det er stort sett enighet om at en både vinner og taper noe ved slike fusjoner. Bevegelsen er politisk styrt og virkemiddelpolitikken har ikke gitt institusjonene mye valg. Den norske kirke har imidlertid et valg. Kirken har frihet til å vurdere sin virkemiddelpolitikk på selvstendig grunnlag.

Vi mener det er en styrke ved forskningsinstituttene at de har andre oppgaver og kan operere på andre måter enn forskningsmiljøene ved profesjonsutdanningene. Instituttene kan snu seg hurtigere, forfølge andre interesser og mål og dermed supplere den FoU-aktiviteten som skjer ved utdanningsinstitusjonene.

Styret ser det imidlertid som hensiktsmessig å se nærmere på KIFOs organisasjonsmodell, dens styrker og eventuelle svakheter. Alternative organisasjonsmodeller bør utredes. Styret antar at interessen hos andre institusjoner for en fusjon med KIFO vil avhenge av den finansielle statusen som følger med KIFO.

KIFO vil i løpet av planperioden 2017-2019 også vurdere behov for endringer i samarbeidsmodellen med hovedsamarbeidspartnerne (jf. Strategisk plan, pkt. 1).

KIFO og Kirkerådets behov

Kirkerådets sakspapir til KR-sak 60/17 peker på Kirkerådets (og bispedømmerådernes) behov for analyser, rapporter og evalueringer. Som allerede antydnet i notatet som fulgte sakspapiret, vil KIFO drøfte dette nærmere med Kirkerådet.

Etter at Kirkerådet besluttet å ikke lenger be KIFO om å lage årlige tilstandsrapporter, har det vært årlige drøftingsmøter om en tilsvarende leveranse innenfor grunnbevilgningen. KIFO vil stille seg åpen for en mer prinsipiell drøfting av hvordan man kommer fram til en årlig leveranse på bakgrunn av Kirkerådets forskningsbehov og størrelsen på denne.

KIFO tar også mål av seg til å «ta et medansvar for utviklingen av kirkelige registre og statistikker, i samarbeid med blant annet SSB, NSD, Departementet og Kirkerådet» (jf. Strategisk plan, pkt. 2.2). KIFO vil videre «vurdere KIFOs rolle i utviklings- og utredningsarbeidet på bakgrunn av endringer i Den norske kirkes organisasjon og myndighetenes tros- og livssynspolitik» (se samme sted).

KIFOs styre og stab har opplevd god og konstruktiv dialog med Kirkerådets administrasjon, og vi ser fram til å videreutvikle samarbeidet. Vi ser at Kirkerådet har behov for å styrke sin bestillerkompetanse, og vi håper at dialogen med KIFO også vil bidra til dette.

Hva er det KIFO kan som andre ikke kan eller gjør?

KIFO har et tverrfaglig religionsforskningsmiljø med hovedvekten på samfunnsvitenskapelige metoder. KIFO skiller seg ut fra de andre norske religionsvitenskapelige og teologiske miljøene ved å ha solid kvantitativ metodekompetanse og har lang tradisjon med å innsamle, analysere og publisere statistiske funn om kirke, religion og livssyn i samfunnet. Som et rent forskningsinstitutt har KIFO mulighet til å ta forskningsoppdrag og dokumentere og analysere aktuelle hendelser i samfunnet på kort varsel.

KIFO kombinerer oppgaven med å være oppdragsforskningsinstitutt, forskningsformidler og å drive vitenskapelig publisering. Grunnbevilgningen gjør det også mulig for KIFO å utvikle forskningsprosjekter i samarbeid med kirkelige og humanitære organisasjoner. På denne måten realiseres forskning og utredninger av høy kvalitet, samt kunnskapsformidling fra dette, som ikke ville vært mulig i et rent oppdragsmarked.

Oppsummering

Styret mener, ut fra sin årlige vurdering av KIFOs virksomhet, at den foreliggende organisasjons- og finansieringsmodellen har vært hensiktsmessig og effektiv. KIFO er et lite institutt med en høy produksjon og driver forsknings- og formidlingsarbeid med høy relevans for Den norske kirke. Styret er samtidig opptatt av å utrede og drøfte endringer som kan styrke KIFOs økonomi og bedre kommunikasjonen med oppdragsgivere for å sikre enda høyere relevans. Styret vil ta initiativ til en videre vurdering av disse spørsmålene og følge opp saken i forhold til Kirkerådet og KIFOs representantskap.

Vennlig hilsen

Trude Evenshaug, styreleder